

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2025-01-29

Närvarande: F.d. justitieråden Eskil Nord och Sten Andersson samt justitierådet Marie Jönsson

Lättnader i strandskyddet - ett första steg

Enligt en lagrådsremiss den 16 januari 2025 har regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i miljöbalken,
2. lag om ändring i lagen (1998:811) om införande av miljöbalken,
3. lag om ändring i plan- och bygglagen (2010:900).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Lina Oskarsson, ämnesrådet Staffan Löwhagen och rättssakkunnige Emil Carlborg.

Förslagen föranleder följande yttrande.

Förslaget till lag om ändring i miljöbalken

7 kap. 14 §

De föreslagna 13 a och 13 b §§ innebär att strandskydd inte gäller vid små insjöar respektive smala sträckor av vattendrag, såvida inte länsstyrelsen i enskilda fall beslutar om strandskydd.

I 14 § anges att strandskyddet omfattar 100 meter, men att länsstyrelsen i det enskilda fallet får utvidga strandskyddet till 300 meter, men att så inte får ske beträffande sådant strandskydd som beslutats med stöd av 13 a resp. 13 b §§.

I författningskommentaren till 14 § anges vidare att "Eftersom generellt strandskydd inte längre gäller vid små insjöar och smala sträckor av vattendrag, enligt vad som anges i 13 a § första stycket och 13 b § första stycket, gäller inte heller tidigare fattade beslut om att utvidga strandskyddsområdet vid sådana insjöar och vattendrag."

Resonemanget har bäring på frågan om behov av övergångsbestämmelser som uttryckligen upphäver tidigare beslut om utökat strandskydd. I lagrådsremissen finns inga sådana övergångsbestämmelser. Lagrådet kan instämma i att övergångsbestämmelser inte behövs i just denna fråga men anser att resonemanget är alltför kortfattat. Det är Lagrådets uppfattning att förståelsen av paragrafen skulle öka och tillämpningen underlättas om det i författningskommentaren togs in en fylligare beskrivning av hur beslut om utvidgat strandskydd med stöd av 14 § påverkas av de nya reglerna. Detta torde med fördel kunna göras med utgångspunkt i vad som anges sist i lagrådsremissens avsnitt 5.2.

7 kap. 16 och 16 a §§

Förslagen innebär att nuvarande första stycket i 16 § utgår och att en motsvarande bestämmelse, i sak något förändrad, i stället tas in i en ny paragraf, 16 a §. Att bestämmelsen flyttas innebär inte någon ändring i sak.

Lagrådet har svårt att se att denna omdisponering av bestämmelserna i nuvarande 16 § leder till någon egentlig förbättring eller annars underlättar tillämpningen av dem.

Lagrådet föreslår att regleringen i 16 a §, med de sakliga ändringar som föreslås i lagrådsremissen, flyttas tillbaka till 16 § och där får utgöra en första punkt och något omredigeras så att punkterna 1 och 2 i 16 a § blir benämnda a) och b).

7 kap. 18 a §

Av den föreslagna 7 kap. 13 b § följer att strandskydd inte längre gäller vid vattendrag vars bredd vid normalt medelvattenstånd är två meter eller smalare. Enligt 7 kap. 18 a § "får" länsstyrelsen besluta att upphäva strandskyddet också vid angränsande sträckor av samma vattendrag, om den angränsande sträckan är belägen inom samma fastighet och vattendraget vid denna sträcka inte är bredare än tre meter vid normalt medelvattenstånd. Upphävandet får dock, enligt paragrafens andra stycke, inte avse ett område "som är av särskild betydelse för att säkerställa något av strandskyddets syften".

Lagrådet uppfattar att begränsningen i paragrafens andra stycke får betydelse enbart i mera speciella fall. Paragrafen anger i övrigt inte några kriterier för länsstyrelsens prövning. Det ligger mot den bakgrunden närmast till hands att tolka bestämmelsen så att länsstyrelsen – i de fall som inte omfattas av andra stycket – alltid kan göra en skönsmässig lämplighetsbedömning och att den

enskilda fastighetsägaren aldrig kan påfordra att länsstyrelsen beslutar om upphävande. Ordet "får" lämnar emellertid utrymme för flera tolkningar och kan därför orsaka tillämpningssvårigheter. Lagrådet har ingen invändning mot att bestämmelsen ges den innebörd som nyss angetts men anser att det i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör klargöras hur bestämmelsen är avsedd att tillämpas.

Förslaget till lag om ändring i plan- och bygglagen

4 kap. 17 §

I paragrafens första stycke anges när en kommun får upphäva strandskyddet för ett område i en detaljplan. I andra stycket föreslås att kommuner får möjlighet att besluta att strandskyddet ska fortsätta vara upphävt för ett område som omfattas av en detaljplan som ersätter en äldre detaljplan eller äldre områdesbestämmelser utan att det görs en ny prövning om det finns särskilda skäl för att upphäva strandskyddet. Vid föredragningen har upplysts att avsikten är att kommunen ska kunna fatta ett beslut enligt andra stycket oavsett om kommunen har upphävt strandskyddet med stöd av första stycket eller enligt motsvarande äldre lagstiftning om upphävande av strandskydd för ett område som ska ingå i en detaljplan eller omfattas av områdesbestämmelser. Enligt äldre bestämmelser i numera upphävda naturvårdslagen (1964:822), miljöbalken och numera upphävda plan- och bygglagen (1987:10) kunde sådana beslut fattas av länsstyrelsen och senare av kommunen i samband med att en detaljplan eller områdesbestämmelser beslutades. Sådana beslut kan fortfarande vara gällande.

Enligt Lagrådets uppfattning behövs det ett förtydligande av vilka tidigare beslut om upphävande av strandskydd som föranleder att kommunen, utan att göra en prövning om det finns särskilda skäl,

kan besluta om att strandskyddet ska fortsätta vara upphävt. Eftersom möjligheten för kommunen att fatta sådana beslut inte enbart är kopplad till beslut enligt första stycket bör bestämmelsen utgöra en egen paragraf.

Lagrådet föreslår en ny 17 a § med följande lydelse.

Om strandskyddet för ett område, som omfattas av en detaljplan eller av områdesbestämmelser, har upphävts med stöd av 17 § eller motsvarande äldre bestämmelser och planen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan där området ska ha samma användning som tidigare, får kommunen i den nya detaljplanen bestämma att strandskyddet även fortsatt ska vara upphävt. En sådan bestämmelse får tas in i den nya detaljplanen utan tillämpning av 7 kap. 18 e och 18 g–18 j §§ miljöbalken.